

Socialtjänsten ur min livslånga analys

Det jag skriver om här handlar som jag ser det om ett systemfel, som gör att socialtjänstemän inte ges den möjlighet att hjälpa så mycket som de själva kanske vill. Det är inte så att jag har för avsikt att angripa någon personligen. Det här handlar om institutionen socialtjänsten.

Den vinkel som jag har och har haft gäller bland annat den syn på relationen mellan klient och socialsekreterare som jag har tillägnat mig under åren. Och jag har en väldigt gedigen utbildning på det här området. Jag kan gå tillbaka över 40 år i mina erfarenheter med socialtjänsten.

Jag blev omhändertagen av Stockholms stad redan som 6-åring. Och sen fortsatte det mellan olika så kallade barnhem, skolhem, vårdhem, fosterhem, ungdomsvårdsskolor och så småningom till fängelser. Genom allt detta har socialtjänsten vakat moderligt över mig.

Jag tänkte också uppehålla mig lite kring vad jag tror händer med dem som genomgår den förändring som de flesta socialsekreterare gör och vad det kanske innebär att långsamt tvingas ge avkall på det som de själva upplever som ett samhälleligt engagemang.

De "klienter" de möter, fråntas ofta sitt namn och begåvas med dolda avsikter. Avsikter som går ut på att luras. De delas oftast in i grupper: hemlösa, missbrukare, dubbeldiagnoser, psykiskt sjuka, invandrare, kriminellt belastade och så vidare, listan kan göras hur lång som helst.

Det här är de enklaste sätten att slippa möta människor som är i behov av hjälp. Möjligheterna att fly från empati och ett medmänskligt bemötande är många. Det förekommer en kultur som kretsar kring och gömmer sig bakom rigorösa regelverk.

Det finns en mycket utbredd, tidskrävande byråkrati. Socialtjänstemännen kommer att bli tvungna att lägga sig till med en attityd. Och den kommer inte från klienterna i första hand utan från medarbetarna och de snäva ramar de har att hålla sig till.

Att socialsekreterarna sen antagligen kommer att föra över skulden på de utsatta, kan man kanske också lägga till den uppsjö av utvägar de kommer att förses med av sina arbetskamrater. Detta leder i sin tur till att klienten tappar självförtroendet och får en upplevelse av att inte kunna styra sitt eget liv. Vilket i sin tur leder till ett maktförhållande som kommer att vara mycket svårhanterligt för socialsekreterarna i en strävan att vilja hjälpa.

Låter det snårigt?

Då kanske vi ska lätta upp tankarna lite med ett citat ur SoL som de flesta säkert har ägnat en hel del tid åt. Någon kanske kan hjälpa mig att förstå det här:

"Med sociala tjänster bör avses varje social insats som socialnämnden svarar för och som direkt eller förmedlat tjänar den enskilde och utgör medel för verksamhetens måluppfyllelse."

Utifrån detta får socialsekreterarna söka sin vägledning när de till exempel möter en skakande misshandlad hemlös kvinna som inte vill åka till det härbärge, som de förmedlat tjänande sätter in och som svarar mot verksamhetens måluppfyllelse.

De kommer att hamna i ett mycket besvärligt maktförhållande till de hjälpsökande. Sökande som de inte litar på och vars levnadsöden de aldrig kommer att kunna leva sig in i eller förstå. Deras arbetskamrater kommer att se kollegor som svaga om de inte lyckas hålla stånd mot någon desperat mamma som är olycklig över att hon inte får träffa sina barn. Eller en hemlös som får avslag på ett boende för att han visat ett positivt urinprov, detta efter en årslång kamp för att bli av

med ett långvarigt missbruk.

Det finns alltså en flyktkultur på de flesta socialkontor som frodas i någon sorts föreställning om att det går att kontrollera och att uppfostra människor som lever under mycket svåra förhållanden.

Om socialsekreterarna nu skulle se framför sig en annan människa. Någon som lika gärna skulle kunna vara deras bror, deras syster eller ett eget barn. Men som absolut aldrig under några omständigheter kommer att vara det. Sådana smärtor kommer de helt säkert att skyddas från. I alla fall så länge de håller sig till reglerna. Det kanske är det som kallas professionalism?

Men detta till trots: Om de nu framför sig skulle se en människa som överges och kränks av det system de är satta att företräda, så kommer de oavlatligt att befästa ett förhållningssätt inom sig som bland annat går ut på att: *"Jag är maktlös, det är inte jag som tar besluten, det är någon annans fel. Jag kan tyvärr inte göra mer för dig nu."* Och de kommer att få hjälp att rättfärdiga det här med tomma fraser som att *"man måste ju kunna ställa krav på människor, de vill ju inte samarbeta."*

Att de här personerna, som inte kan anpassa sig till socialsekreterarnas krav, kanske i vissa fall uttrycker sig på ett obehagligt sätt eller till och med hotfullt är också något som kommer att hjälpa dem in i ett vi och dom tänkande.

De kommer att ställa krav som kanske kan kännas rimliga för en människa som redan har de grundläggande behoven tillgodosedda och har stöd av sin omgivning. Så är det inte för majoriteten av de människor som de är satta att handlägga. För dessa människor kommer kraven oftast att upplevas som totalt absurda.

Många socialsekreterare tystnar och sjunker in i självförakt, vilket kommer att göra det lättare för dem att slippa se

människan bakom alla de föreställningar som de kommer att skolas in i.

Det de däremot kommer att bli tvungna att konfrontera är ett ultimatum krav som i det närmaste kommer att vara omöjligt för dem att gå emot. I alla fall om de vill fortsätta som socialsekreterare:

Det krav som säger att de absolut inte ska göra något för en medmänniska som strider emot systemet. Det system som idag stöter ut människor.

Jag uppmanar inte socialsekreterare att bryta mot systemet.

Däremot vill jag försöka göra dem uppmärksamma på vem som borde vara deras egentliga uppdragsgivare.

De som de är satta att hjälpa, och inte några människor högt uppe i toppen som måste vara i total avsaknad av verklighetsanknytning.

Rolf Nilsson

Stockholm